DOCUMENT ANALITIC

OCTOMBRIE

2019

Justiția din Republica Moldova în cifre – o privire comparativă

Vladislav GRIBINCEA **Victoria VIRSCHI**

CRJM
CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

DOCUMENT ANALITIC

Justiția din Republica Moldova în cifre – o privire comparativă

Autori:

Vladislav GRIBINCEA

Victoria VIRSCHI

Această publicație este elaborată în cadrul proiectului „Suport instituțional pentru dezvoltarea organizației", implementat de Centrul de Resurse Juridice din Moldova și finanțat de Suedia. Opiniile exprimate aparțin CRJM şi nu reflectă în mod necesar poziția Ambasadei Suedia.

Chișinău, 2019

Cuprins

Abrevieri . . . 1

Sumar . . . 3

Metodologie . . . 5

Bugetul alocat pentru justiție . . . 7

Salariile judecătorilor . . . 9

Salariile procurorilor . . . 11

Personalul din justiție . . . 13

Cauzele examinate de instanțele judecătorești și de procurori . . . 17

Durata examinării cauzelor în instanțele judecătorești . . . 19

Abrevieri

CEPEJ	Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției a Consiliului Europei
CoE	Consiliul Europei
CRJM	Centrul de Resurse Juridice din Moldova
CSJ	Curtea Supremă de Justiție

Sumar

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) a analizat, prin prisma informației statistice sistemul de justiție din Republica Moldova. CRJM a dorit să obțină o imagine comparativă a justiției din Republica Moldova în raport cu țările cu o dezvoltare economică comparabilă și să identifice, astfel, potențialele necesități de intervenție la nivel de politici în acest domeniu. Sperăm că datele din această analiză vor fi utile atât pentru justiție, cât și pentru cei care iau decizii de politici în privința justiției.

Analiza compară justiția din Republica Moldova cu justiția din 10 țări din fostul lagăr socialist, precum și cu media țărilor membre ale CoE. Sunt analizate fondurile publice alocate pentru justiție, salariile judecătorilor și procurorilor, numărul judecătorilor, procurorilor și a avocaților, suficiența personalului care asistă judecătorii și procurorii, viteza cu care sunt examinate dosarele de către judecători, precum și sarcina de muncă a judecătorilor și procurorilor. Analiza a fost elaborată în baza Raportului Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției a Consiliului Europei (CEPEJ) publicat în anul 2018. Acest raport conține datele pentru anul 2016. CRJM a comparat datele din acest raport cu datele privind Republica Moldova pentru anul 2018.

În anul 2016, Republica Moldova aloca justiției EUR 8 pe cap de locuitor. La acest capitol Republica Moldova se plasa pe ultimele locuri printre țările membre ale CoE, alături de Azerbaidjan și Armenia. În anul 2018, Republica Moldova aloca deja EUR 17 pe cap de locuitor, statistic, de două ori mai mult decât în 2016, depășind deja Armenia, Azerbaidjan, Ucraina și Georgia. Oricum, suma alocată justiției în anul 2018 pe cap de locuitor este de 3.5 ori mai mică decât media țărilor CoE. În anul 2018 ponderea bugetului alocat justiției în bugetul de stat era una ridicată, constituind 1.5% din toate cheltuielile. La acest capitol Republica Moldova era depășită doar de Bulgaria. Media țărilor membre ale CoE este de 0.9%.

Grosul majorărilor bugetare alocate justiției în ultimii ani se datorează creșterii salariilor judecătorilor și procurorilor. Chiar dacă aceste creșteri au fost importante, Republica Moldova oricum este printre țările care plătește cel mai puțin judecătorii și procurorii. În 2016, doar Ucraina oferea salarii mai mici procurorilor și judecătorilor decât Moldova. În anul 2018, salariul plătit judecătorilor și procurorilor moldoveni la începutul carierei este de trei ori mai mic decât media țărilor CoE. Deși cifrele reale sunt informative, acestea

trebuie raportate în primul rând, la nivelul de dezvoltare economică a țării și salariile medii din țară. Dacă raportăm salariul procurorilor și judecătorilor la salariul mediu pe țară, Republica Moldova se situează aproape de media țărilor CoE.

În ceea ce privește numărul efectiv al judecătorilor pe cap de locuitor, Republica Moldova se află considerabil sub media țărilor membre ale CoE. În țară există 14.7 de judecători activi la 100,000 de locuitori, iar media țărilor membre ale CoE este 21.5. Deși la prima vedere aceste cifre ar sugera necesitatea creșterii cu cel puțin 50% a numărului judecătorilor, aceste date trebuie analizate cu atenție. Datele prezentate CEPEJ de Republica Moldova nu includeau vacanțele din sistem și judecătorii suspendați din funcție. Suplinirea vacanțelor funcțiilor de judecător ar ridica considerabil acest coeficient. Mai mult, cel puțin statistic, numărul cauzelor examinate de judecătorii din Republica Moldova este cu cel puțin 30% mai mic decât media țărilor membre ale CoE.

Numărul procurorilor din Republica Moldova raportat la populația țării în 2018 era de două ori mai mare decât media țărilor CoE. La acest capitol, Republica Moldova se află printre țările cu cel mai mare număr de procurori pe cap de locuitor. Totuși, această cifră urmează a fi tratată cu atenție, având în vedere că în unele țări doar procurorii-șefi sunt considerați procurori. Cu toate acestea, numărul funcțiilor de procuror din Republica Moldova (720) este cu 43% mai mare decât numărul funcțiilor de judecător (504). În țările cu o democrație avansată numărul judecătorilor este mereu mai mare decât numărul procurorilor.

Numărul avocaților din Republica Moldova pe cap de locuitor este de 2.3 ori mai mic decât media țărilor CoE. Numărul mic de avocați pare să fie determinat în principal de posibilitatea limitată a populației de a plăti pentru serviciile acestora și atenția limitată acordată de justiție argumentelor avocaților.

În cadrul acestei analize am comparat numărul personalului care asistă judecătorii și procurorii raportat la populația țării. În ceea ce privește numărul personalului care asistă judecătorii, în anul 2018 acesta era cu 20% mai mic decât media CoE. În același timp, numărul personalului care asistă procurorii este puțin mai mare decât media țărilor CoE.

Raportul CEPEJ conține informații privind numărul de cauze primite de judecători și numărul de cauze examinate de procurori. În anul 2016, instanțele din Republica Moldova au înregistrat 3.28 cauze civile, comerciale, administrative și penale la 1,000 de locuitori. Media țărilor CoE la acest capitol este 5.3 de cauze, cu 61% mai mult decât în Republica Moldova. În anul 2016, procurorii au inițiat 1.9 cauze la 1,000 de locuitori, în timp ce media țărilor CoE este de 3.1, cu 63% mai mult decât în Republica Moldova. Aceste fapte sugerează că locuitorii din Republica Moldova se adresează mult mai rar în instanțele judecătorești, iar procurorii pornesc mult mai puține cauze penale decât media CoE. Totuși, numărul cauzelor penale inițiate trebuie tratat cu atenție, având în vedere că în

unele țări cauzele contravenționale sunt considerate drept penale, iar în Republica Moldova un număr mare de plângeri penale sunt respinse de procurori fără pornirea unei urmăriri penale. Numărul cauzelor penale pornite în Bulgaria, Armenia, Georgia, Lituania și chiar Rusia, raportat la populație, este mai mic decât în Republica Moldova.

Documentul analizează și durata examinării cauzelor în instanțele judecătorești. În medie, o cauză în Republica Moldova se examinează în toate cele trei nivele de instanțe în 259 de zile. Media țărilor CoE este de 735 de zile. Aceasta confirmă că, în medie, cauzele în Republica Moldova se examinează de aproape trei ori mai rapid decât în țările membre ale CoE. Republica Moldova este printre țările în care justiția se face cel mai repede, după Azerbaidjan și Federația Rusă. Această viteză are un preț – calitatea redusă a actului de justiție, fapt confirmat implicit de numărul mare de condamnări ale Republici Moldova la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Metodologie

În cadrul acestui document am analizat sistemul de justiție din Republica Moldova prin prisma informației statistice. CRJM a dorit să obțină o imagine comparativă a justiției din Republica Moldova în raport cu țările cu o dezvoltarea economică comparabilă și să identifice, astfel, potențialele necesități de intervenție la nivel de politici în acest domeniu. Sperăm că datele din această analiză vor fi utile atât pentru justiție, cât și pentru cei care iau decizii de politici în privința justiției.

În acest scop, CRJM a extras principalele informații statistice din Raportul CEPEJ publicat în anul 2018. Acest raport conține datele pentru anul 2016 cu privire la 45 de țări. CRJM a comparat datele din Raportul CEPEJ cu datele din Republica Moldova pentru anul 2018. Datele din Republica Moldova pentru anul 2018 au fost colectate de CRJM din Legea bugetului de stat pentru anul 2018, din rapoartele de activitate pe anul 2018 ale Consiliului Superior al Magistraturii, Procuraturii Generale și Uniunii Avocaților, precum și de la Biroul Național de Statistică.

În cadrul acestui document au fost analizate doar unele dintre datele din Raportul CEPEJ. Au fost analizate doar fondurile publice alocate pentru justiție, salariile judecătorilor și procurorilor, numărul judecătorilor, procurorilor și a avocaților, suficiența personalului care asistă judecătorii și procurorii, viteza cu care sunt examinate dosarele de către judecători, precum și numărul de cauze primite de judecători și procurori.

Comparația este efectuată între Moldova și un grup de state cu o istorie recentă similară și un context economic comparabil (Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Rusia, Ucraina, Estonia, Letonia și Lituania), cu țările învecinate (România și Bulgaria), cu o țară dezvoltată din Europa de Vest (Germania), precum și cu media și mediana tuturor celor 45 de țări analizate în Raportul CEPEJ. Compararea cu țările baltice, România și Bulgaria

a fost efectuată pentru a avea o impresie mai clară despre situația din regiune. Situația din Germania, media și mediana țărilor vizate în Raportul CEPEJ au fost introduse pentru a înțelege mai bine situația din toate cele 45 de țări analizate de CEPEJ.

Media CoE este rezultatul obținut din împărțirea sumei datelor furnizate de toate țările pe un anumit aspect la numărul total de țări. Mediana CoE reprezintă rezultatul care împarte datele furnizate de cele 45 state analizate de CEPEJ în două grupuri egale, astfel încât 50% dintre țări să fie peste această valoare și 50% sub această valoare.

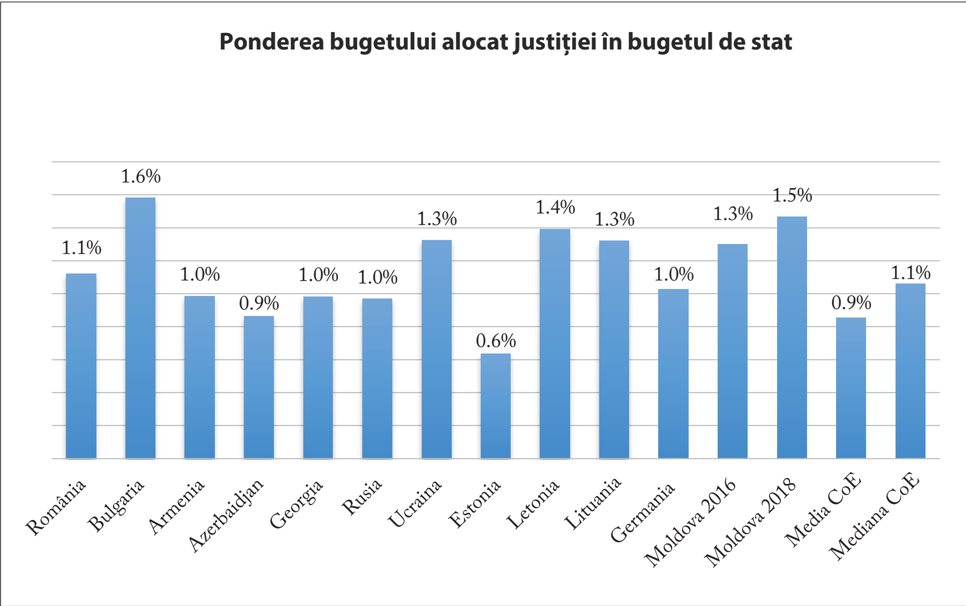
Din datele de mai jos rezultă că în Republica Moldova unii coeficienți pentru anul 2018, cum ar fi bugetul alocat justiției pe cap de locuitor, numărul de judecători, procurori sau avocați pe cap de locuitor, au crescut considerabil. Această creștere se datorează într-o oarecare măsură faptului că CEPEJ a luat în calcul pentru analiza sa cifrele vechi privind populația din Republica Moldova - de 3.5 mil. Pentru calculele pentru anul 2018 CRJM a folosit numărul de 2.7 mil. de locuitori, conform datelor statistice oficiale recente privind populația țării.

Acest document a fost întocmit în perioada august-octombrie 2019. Datele au fost sintetizate de către Victoria VIRSCHI, consilier juridic în cadrul CRJM. Analiza datelor a fost efectuată de către Vladislav GRIBINCEA, Președintele CRJM.

BUGETUL ALOCAT PENTRU JUSTIȚIE

În anul 2016, Republica Moldova a alocat pentru justiție EUR 29,583,529, ceea ce constituia 1.3% din bugetul de stat pentru anul 2016, sumă cu mult mai mare decât media celor 45 de țări membre analizate de CEPEJ (media fiind 0.9% din buget). Datele pentru anul 2018 arată că bugetul de stat al Republicii Moldova s-a majorat cu 43.9% față de 2016. Bugetul alocat pentru justiție a crescut și mai mult, cu 56.7%, iar ponderea cheltuielilor pentru justiție a ajuns la 1.5% din buget. Aceasta este mai mult decât toate celelalte țări evaluate cu excepția Bulgariei, care cheltuia în 2016 pentru justiție 1.6% din buget.

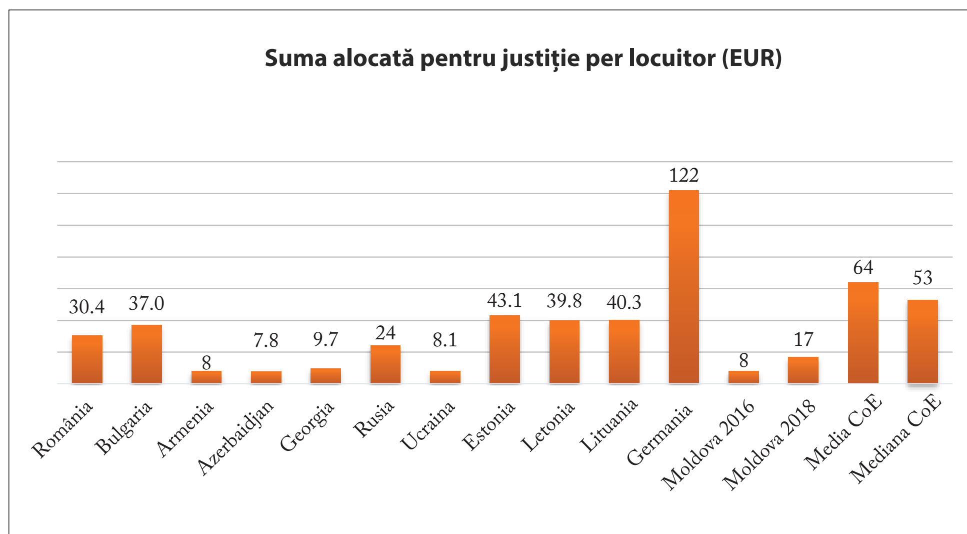
Figura nr. 1

Faptul că Republica Moldova alocă o parte importantă din bugetul său pentru justiție nu înseamnă încă că resursele alocate sunt suficiente. Având în vedere bugetul redus din Republica Moldova, mult mai importante sunt sumele reale alocate, decât ponderea sumei alocate în bugetul de stat. Suma alocată de Republica Moldova pentru justiție în anul 2016 era de EUR 8 per locuitor, fiind țara cu cea mai mică sumă alocată pe cap de locuitor, alături de Azerbaidjan și Armenia. În anul 2018, această sumă era deja de două ori mai mare, crescând până la EUR 17 per locuitor. La acest capitol Moldova a depășit Ucraina și Georgia.

În cele 45 de țări analizate de CEPEJ, justiției îi sunt alocați, în medie, EUR 64 per locuitor, de opt ori mai mult decât Republica Moldova a alocat justiției în anul 2016 și de aproape patru ori mai mult decât Moldova a alocat justiției în 2018. Trebuie totuși recunoscut faptul că, având în vedere realitățile economice, această comparație nu poate servi drept o referință solidă.

Figura nr. 2

SALARIILE JUDECĂTORILOR

În 2016, salariul anual brut (până la impozitare) al judecătorilor la începutul carierei în Republica Moldova a constituit EUR 7,648. În cele 45 de țări membre analizate de CEPEJ salariul mediu al unui judecător începător era de EUR 50,529, iar mediana de EUR 34,538. În același an, salariul mediu anual brut al judecătorilor Curții Supreme de Justiție (CSJ) în Moldova era de EUR 12,747, în timp ce același salariu mediu în cele 45 de țări analizate era de EUR 96,102.

În 2016, în Republica Moldova salariul judecătorilor la începutul carierei și la CSJ depășea doar salariul judecătorilor din Ucraina. Judecătorii la începutul carierei din România aveau un salariu brut anual de trei ori mai mare decât salariul judecătorilor la începutul carierei din Republica Moldova, iar salariul judecătorilor CSJ era de patru ori mai mare.

În anii 2017-2018, salariile judecătorilor au crescut considerabil, în principal, datorită creșterii salariului mediu pe economie și schimbării modului de remunerare în sectorul bugetar. Astfel, în decembrie 2018, salariul judecătorilor din Republica Moldova la începutul carierei s-a majorat până la EUR 11,262 (cu 47.3%), iar a judecătorilor CSJ până la EUR 17,150 (cu 34.5%). Chiar și cu aceste majorări, salariile judecătorilor din Republica Moldova rămân printre cele mai reduse din cele 45 de țări analizate, devansând doar Ucraina.

Figura nr. 3

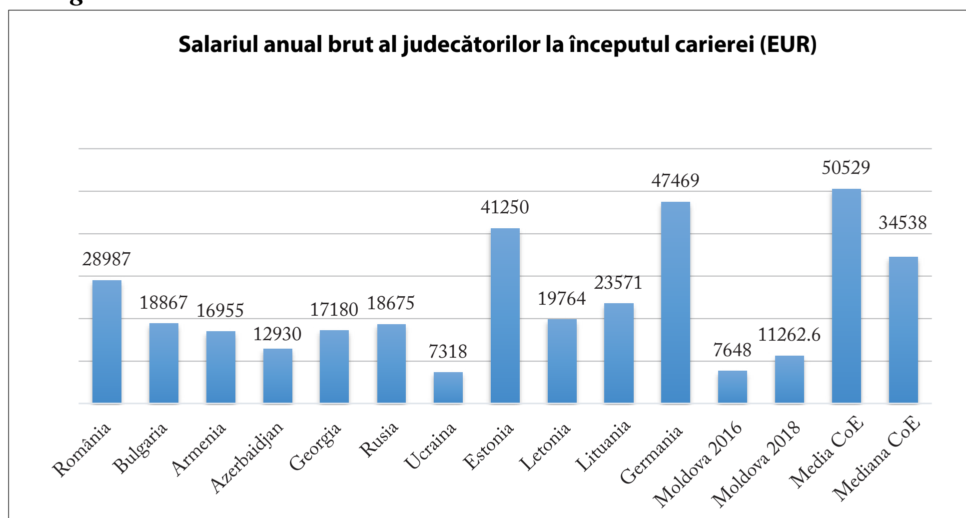
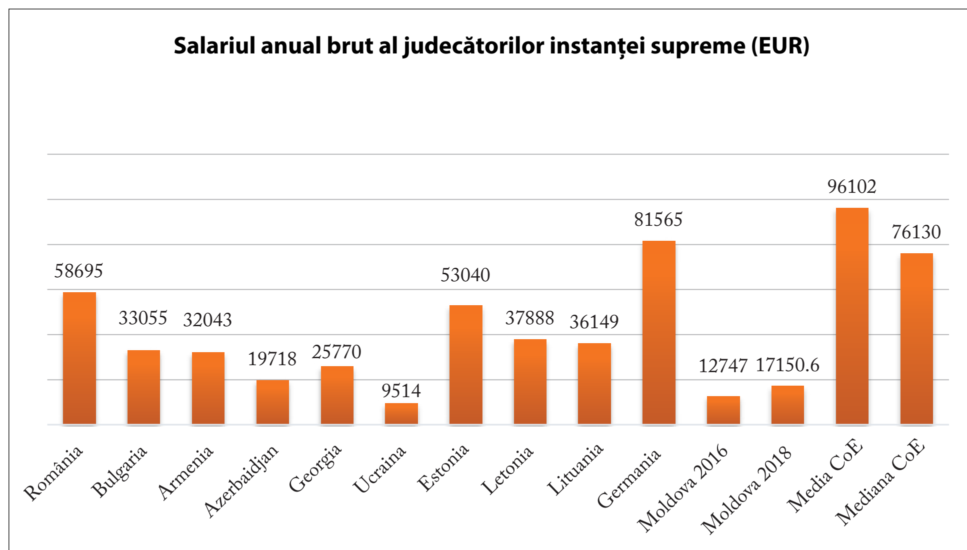
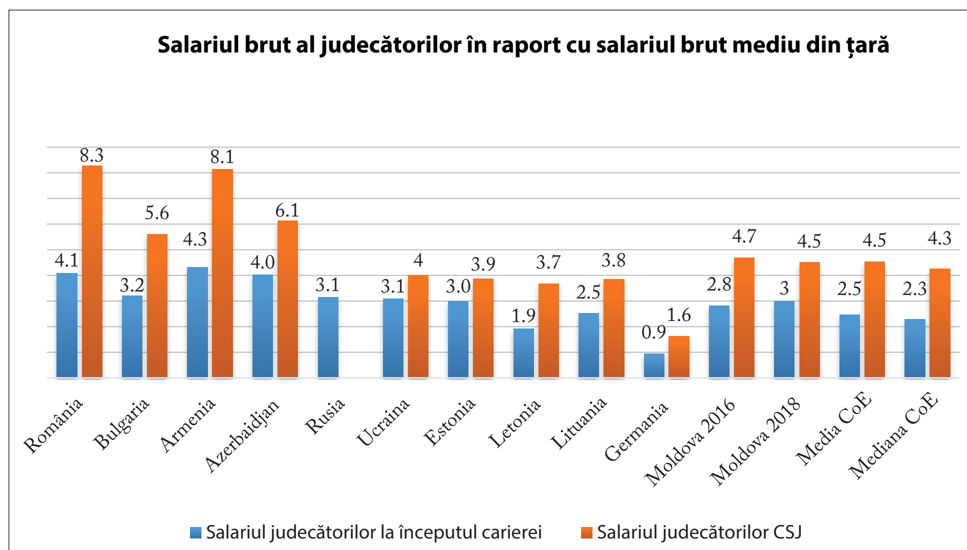

Figura nr. 4

Cea mai informativă metodă pentru a compara salariul judecătorilor este coraportul acestuia la salariul mediu pe economie. În anul 2016, în medie, în cele 45 țări analizate de CEPEJ judecătorii începători erau remunerați cu 2.5 salarii medii pe economie, iar mediana era de 2.3 salarii medii pe economie. Judecătorii instanței supreme erau remunerați,în medie, cu 4.5 salarii medii pe economie, iar mediana era de 4.3 salarii medii pe economie. Remunerarea judecătorilor din Republica Moldova, atât în 2016, cât și în 2018 erau puțin peste aceste cifre.

Figura nr. 5

SALARIILE PROCURORILOR

În 2016, salariul anual brut (până la impozitare) al procurorilor din Republica Moldova la începutul carierei a constituit EUR 6,198. Salariul anual brut al procurorilor din Procuratura Generală din Republica Moldova a constituit EUR 7,381. Aceste salarii erau de șase și, respectiv, nouă ori mai mici decât media celor 45 de țări evaluate.

Urmare a modificărilor legislative din anii 2016 și 2018, salariul anual brut al procurorilor din Republica Moldova a crescut considerabil. Astfel, la 31 decembrie 2018 un procuror la începutul carierei primea un salariu anual de EUR 11,001, iar un procuror din Procuratura Generală - de EUR 15,435. Procurorii din Republica Moldova sunt acum mai bine remunerați decât colegii lor din Armenia, Azerbaidjan, Georgia sau Ucraina.

Figura nr. 6

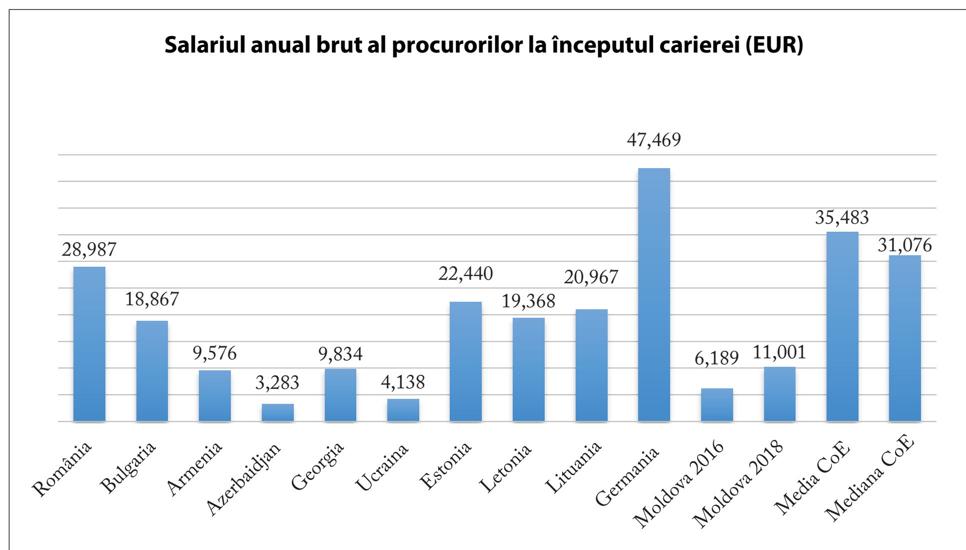
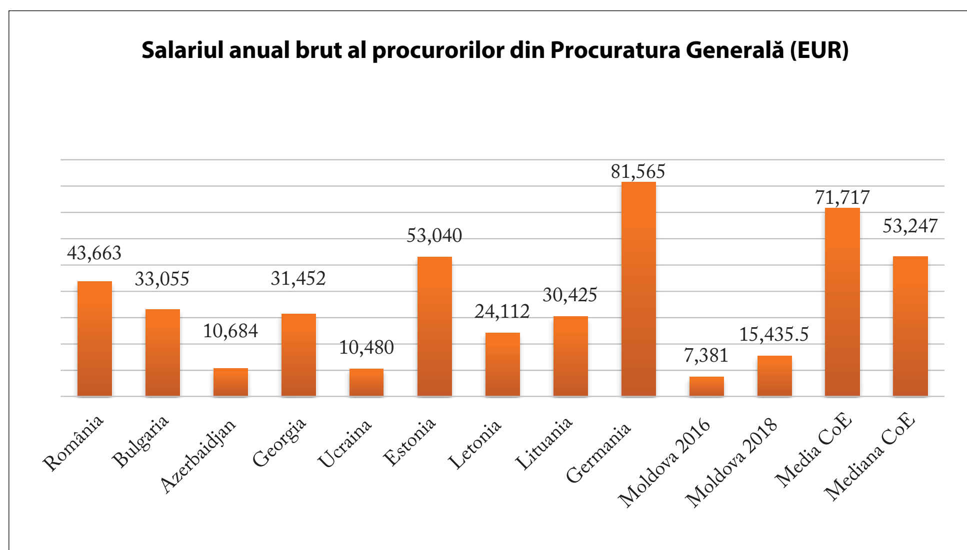
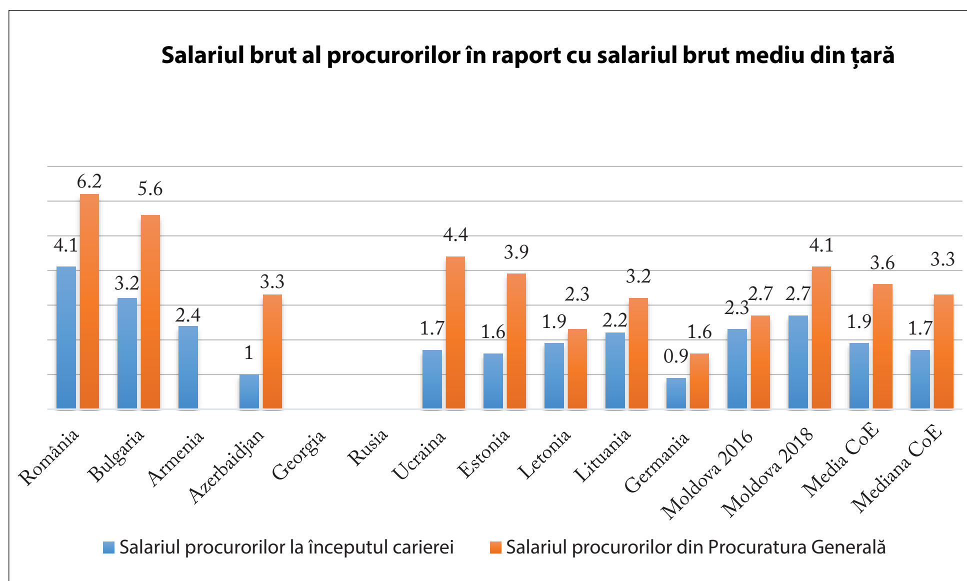

Figura nr. 7

În ceea ce privește salariul procurorilor raportat la salariul mediu pe economie, procurorii din Republica Moldova erau remunerați în 2016 peste media celor 45 de țări membre analizate. Astfel, un procuror european începător primea în medie 1.9 salarii medii pe economie, iar un procuror din Republica Moldova 2.3 salarii medii pe economie. În 2018 salariile procurorilor au crescut și mai mult.

Figura nr. 8

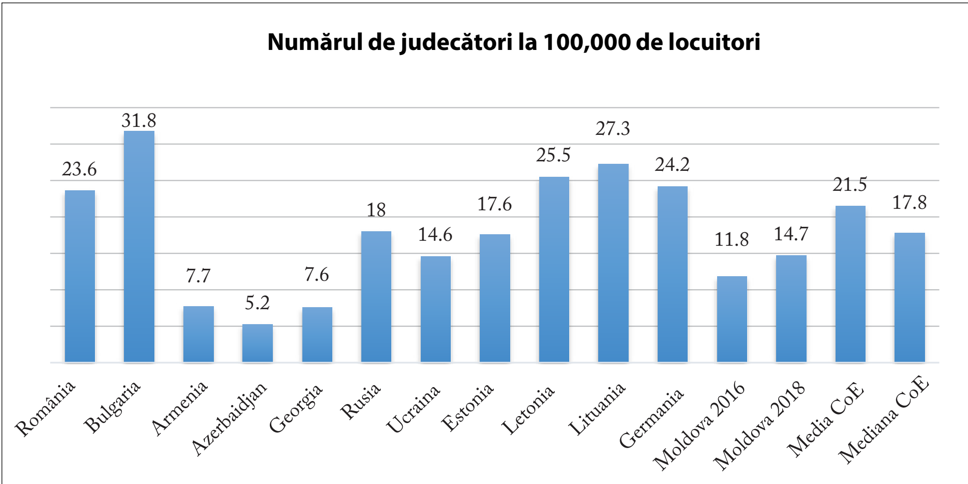

PERSONALUL DIN JUSTIȚIE

În 2016, în Republica Moldova activau efectiv în instanțele judecătorești 418 de judecători, astfel, la 100,000 de locuitori revenind 11.8 judecători (coeficient calculat din 3.5 mil). Acest coeficient era cu 47% mai mic decât media CoE. Numărul de judecători din Republica Moldova care activau efectiv în anul 2018 s-a micșorat de la 418 la 401. Totuși, datorită publicării noilor date oficiale privind populația țării, potrivit cărora populația țării s-a redus la 2.7 mil., acest coeficient a crescut la 14.7 judecători la 100,000 de locuitori. Chiar și acest coeficient este mai mic decât media europeană, care este de 21.5 judecători la 100,000 de locuitori.

La prima vedere, cifrele din paragraful precedent sugerează că este nevoie de o creștere a numărului judecătorilor din țară cu cel puțin 25%. Până a lua o decizie privind majorarea numărului judecătorilor, urmează a fi examinat numărul funcțiilor de judecători vacante, care nu au fost luate în calcul la stabilirea coeficientului, precum și numărul cauzelor primite de judecători raportat la media CoE. Legea privind organizarea judecătorească stabilește un număr de 504 posturi de judecător pentru toate instanțele judecătorești din Republica Moldova. Dacă toate aceste posturi ar fi suplinite, coeficientul judecătorilor la 100,000 de locuitori ar constitui 18.5. De asemenea, după cum rezultă din informația de mai jos, numărul cauzelor primite și examinate de judecătorii din Republica Moldova este cu cel puțin 30% mai mic decât media țărilor membre ale CoE.

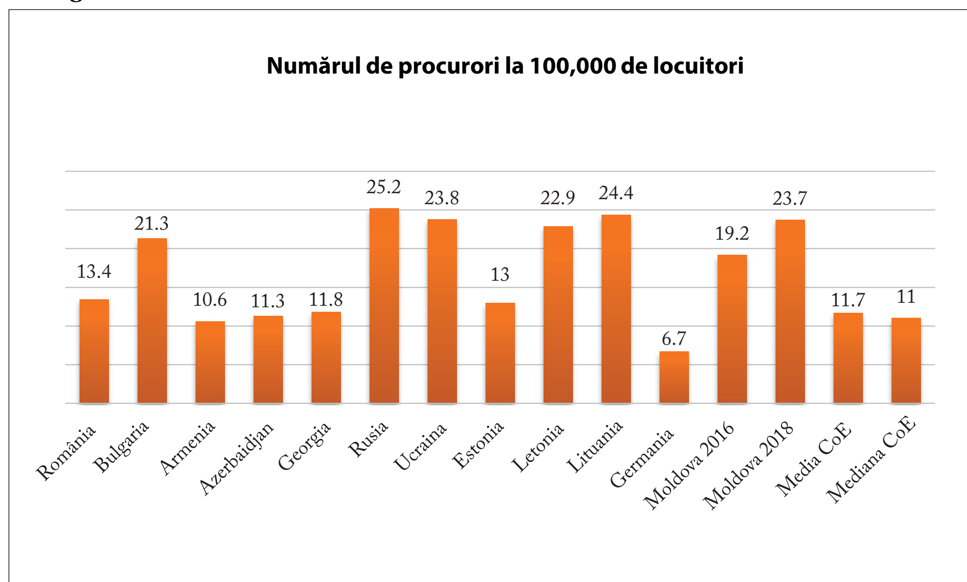
Figura nr. 9

În general, majoritatea țărilor din Europa Centrală și de Est au un număr semnificativ de procurori, pentru un număr relativ mic de cauze primite (mai puțin de 3 cazuri la 1,000 de locuitori), chiar dacă atribuțiile lor sunt largi (în jur de 10 atribuții diferite). Numărul procurorilor este mai mic în țările în care un alt personal exercită funcții similare cu cele ale procurorilor.

În 2016, numărul procurorilor din Republica Moldova la 100,000 de locuitori era de 19.2, fiind cu mult mai mare decât media CoE (11.7). Din cauza corectării numărului populației, acest coeficient a crescut în 2018 până la 23.7 procurori la 100,000 de locuitori, ceea ce constituia de două ori mai mult decât media CoE. În genere, numărul funcțiilor de procuror din Republica Moldova (720) este cu 43% mai mare decât numărul funcțiilor de judecător (504). În țările cu o democrație avansată numărul judecătorilor este mai mare decât numărul procurorilor.

Figura nr. 10

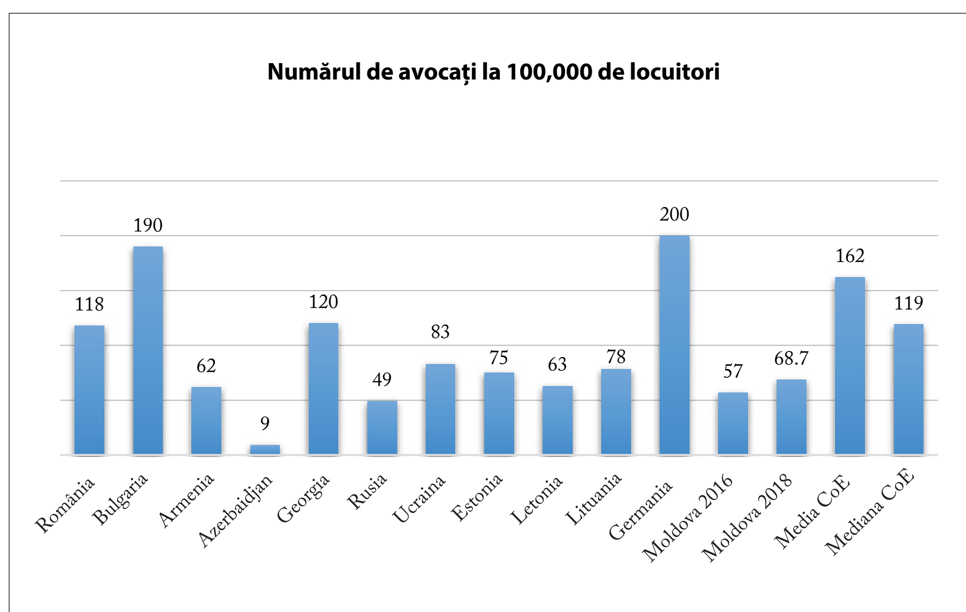

În anul 2016, în Republica Moldova erau 1,911 de avocați activi (care nu aveau licența suspendată), ceea ce reprezenta la acea vreme 57 avocați la 100,000 de locuitori. În 2018 numărul avocaților activi s-a redus la 1,875, însă, din cauza reducerii populației, coeficientul dat a crescut la 68.7. Numărul avocaților din Republica Moldova este de 2.5 ori mai mic decât media CoE.

Numărul redus de avocați activi în Republica Moldova poate fi explicat prin puterea redusă a populației de a plăti onorariile acestora, criteriile neclare pentru admiterea în profesie, precum și prin importanța redusă acordată de judecători și procurori argumentelor avocaților. Într-adevăr, la sfârșitul anului 2018 în Republica Moldova existau peste 500

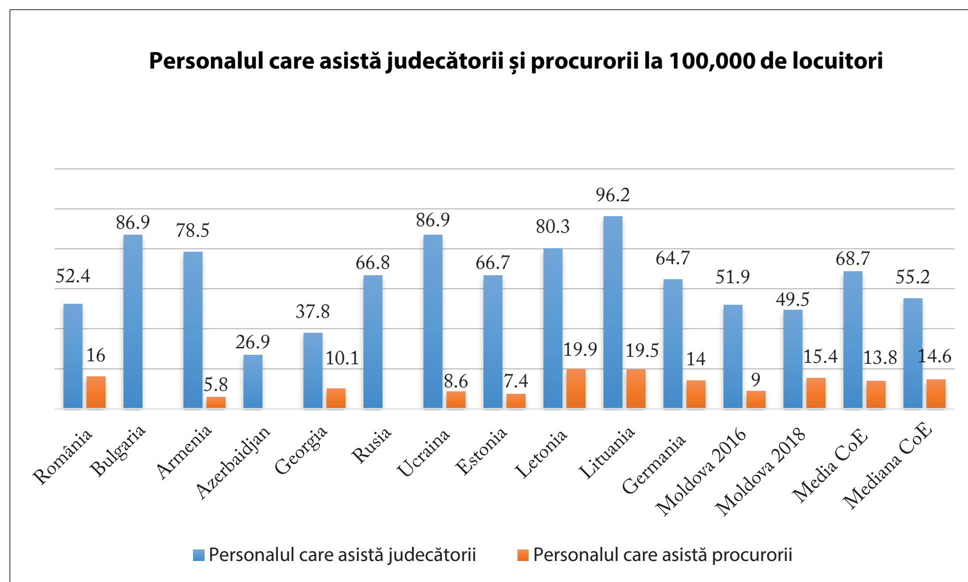
de avocați cu licența suspendată. Numărul avocaților cu licența suspendată sugerează că, în principiu, numărul avocaților din Republica Moldova raportat la numărul populației este comparabil cu cel al avocaților din țările care și-au dobândit independența în urma colapsului URSS (cu excepția Georgiei, unde numărul avocaților raportat la populația țării este aproape dublu față de Republica Moldova).

Figura nr. 11

În ceea ce privește personalul care asistă procurorii și judecătorii, datele statistice confirmă că numărul personalului care asistă judecătorii este cu circa 20% sub media CoE. Scăderea din anul 2018 raportat la anul 2016 se datorează, cel mai probabil, numărului mare de funcții vacante și fluctuației mare de personal. Numărul personalului care asistă procurorii a crescut considerabil după adoptarea noii Legi cu privire la procuratură în anul 2016. La sfârșitul anului 2018, numărul personalului care asistă procurorii raportat la 100,000 de locuitori era de 15.4, puțin peste media CoE și mai mult decât orice țară din fosta URSS cu excepția Letoniei și Lituaniei.

Figura nr. 12

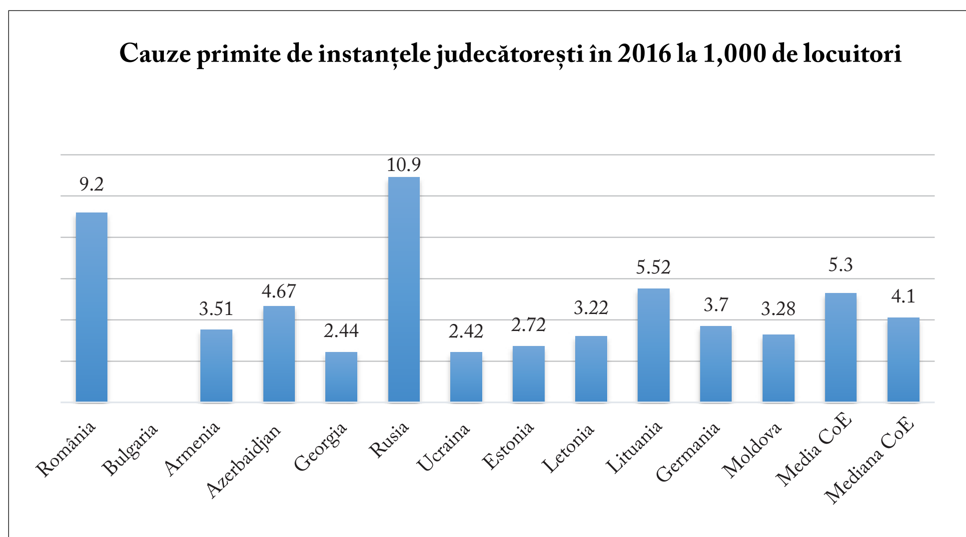

Personalul care asistă judecătorii și procurorii la 100,000 de locuitori
52.4
16
86.9
78.5
5.8
26.9
37.8
10.1
66.8
86.9
8.6
66.7
7.4
80.3
19.9
96.2
19.5
64.7
14
51.9
9
49.5
15.4
68.7
13.8
55.2
14.6
România
Bulgaria
Armenia
Azerbaidjan
Georgia
Rusia
Ucraina
Estonia
Letonia
Lituania
Germania
Moldova 2016
Moldova 2018
Media CoE
Mediana CoE
Personalul care asistă judecătorii
Personalul care asistă procurorii

CAUZELE EXAMINATE DE INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI ȘI DE PROCURORI

În anul 2016, instanțele judecătorești din Republica Moldova au primit și soluționat în total 3.28 cauze civile, comerciale, administrative și penale la 1,000 de locuitori. Media CoE pentru același an era de 5.3 cauze, ceea ce este cu 61% mai mare decât media din Republica Moldova. Acest fapt sugerează că populația din Republica Moldova se adresează mai rar în instanțele de judecată. Numărul de cauze civile, comerciale, administrative și penale la 1,000 de locuitori primite de sistemul judecătoresc din Republica Moldova în anul 2016 este comparabil cu cel din Letonia și Armenia, iar numărul cauzelor raportat la populație primite de judecătorii din Georgia, Ucraina sau Estonia a fost mai mic.

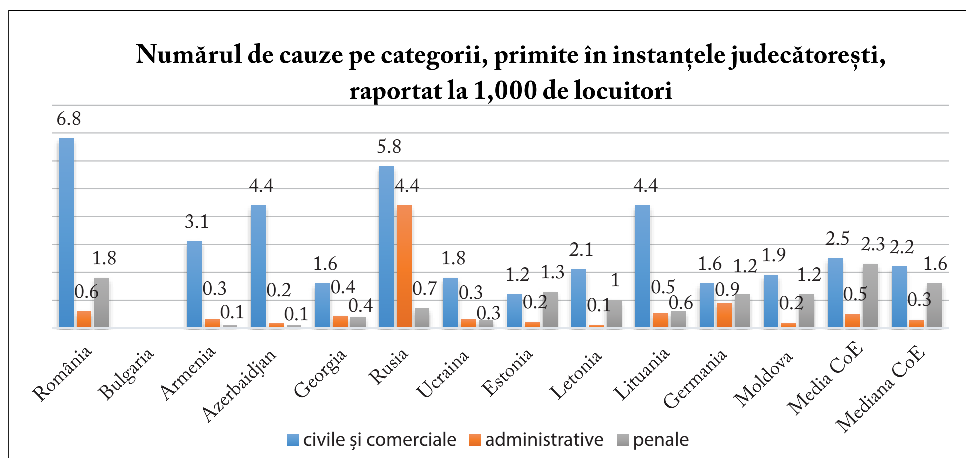
Numărul redus de cauze examinate nu se poate datora mijloacelor non-judiciare de soluționare a disputelor. Mai degrabă aceasta se aplică prin încrederea scăzută în justiție și rata mare a emigrației. Pe de altă parte, aceasta rezultă într-o sarcină de muncă mai redusă pentru judecătorii din Republica Moldova. Un alt aspect care trebuie menționat este că, aparent, cifrele din tabelul următor nu iau în calcul cauzele contravenționale din Republica Moldova. Chiar dacă acestea sunt numeroase, ele nu pot explica pe deplin diferența de 61% față de media CoE.

Figura nr. 13

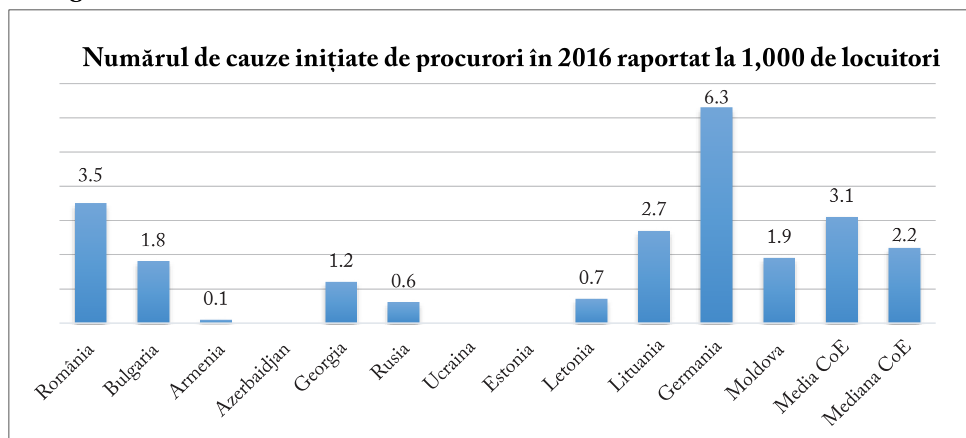
În tabelul următor sunt prezentate informațiile privind numărul de cauze primite de judecători după categorii. Aceste date confirmă că în Republica Moldova sunt examinate pe cap de locuitor mai puține cauze civile, penale și administrative. De exemplu, în Armenia, Azerbaidjan, Rusia și Lituania numărul cauzelor civile și comerciale raportat la populație este mult mai mare decât în Republica Moldova, iar numărul cauzelor penale este mult mai mic.

Figura nr. 14

În anul 2016, procurorii au inițiat 1.9 cauze la 1,000 de locuitori, în timp ce media țărilor CoE este de 3.1, cu 63% mai mult decât în Republica Moldova. Aceste fapte sugerează că procurorii pornesc mult mai puține cauze penale decât media CoE. Totuși, numărul cauzelor penale inițiate trebuie tratat cu atenție, având în vedere că în unele țări cauzele contravenționale sunt considerate drept penale. De asemenea, în Republica Moldova multe plângeri penale sunt respinse de procurori. Cu adevărat, numărul cauzelor penale pornite în Bulgaria, Armenia, Georgia, Lituania și chiar Rusia, raportat la populație, este mai mic decât în Republica Moldova.

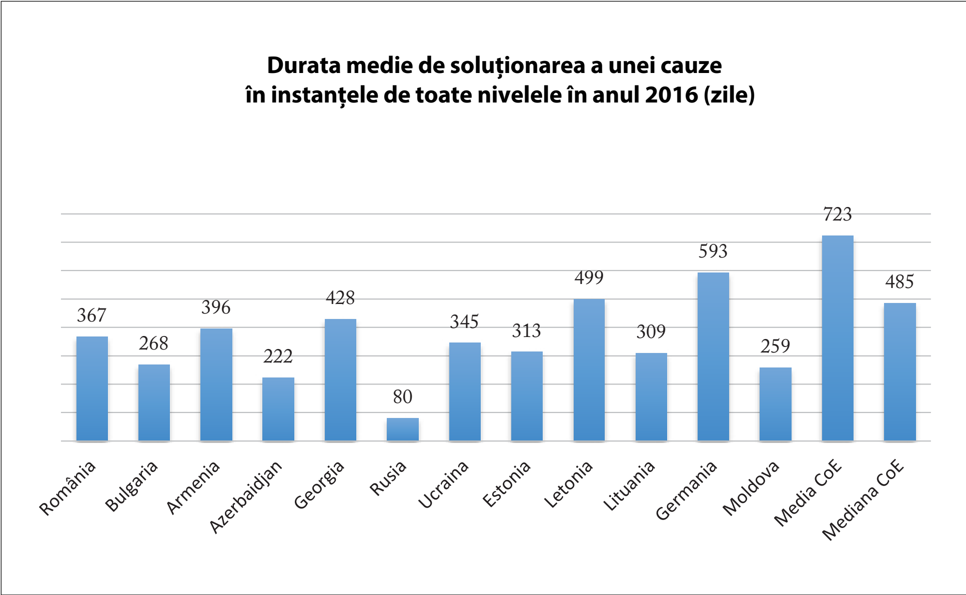
Figura nr. 15

DURATA EXAMINĂRII CAUZELOR ÎN INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI

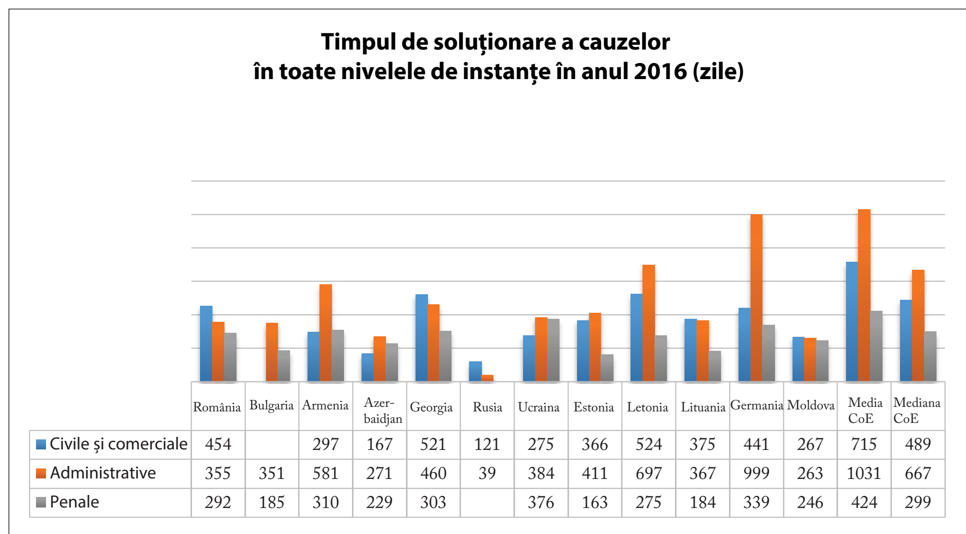
Deși judecătorii și procurorii invocă deseori faptul că cauzele în instanțele judecătorești durează prea mult, cifrele oficiale combat această afirmație. Potrivit datelor din anul 2016, instanțele din Moldova soluționau toate categoriile de cauze, în prima instanță, apel și recurs în doar 259 de zile, ceea ce este de 2.8 ori mai rapid decât media CoE. Doar judecătorii din Azerbaidjan examinează cauzele mai rapid decât judecătorii din Republica Moldova (datele în privința Federației Ruse nu sunt reprezentative, deoarece nu sunt exhaustive, iar datele în privința Bulgariei sunt doar pentru două nivele de instanțe). Viteza examinării cauzelor are un preț – calitatea redusă a hotărârilor judecătorești.

Figural nr. 16

În tabelul următor sunt prezentate detaliat durata examinării cauzelor civile, administrative și penale în toate cele trei nivele de instanțe. Datele din acest tabel confirmă că toate cele trei categorii de cauze se examinează cu aproape aceeași viteză, deși, în medie, în țările CoE, cauzele civile și administrative sunt examinate mult mai lent decât cauzele penale.

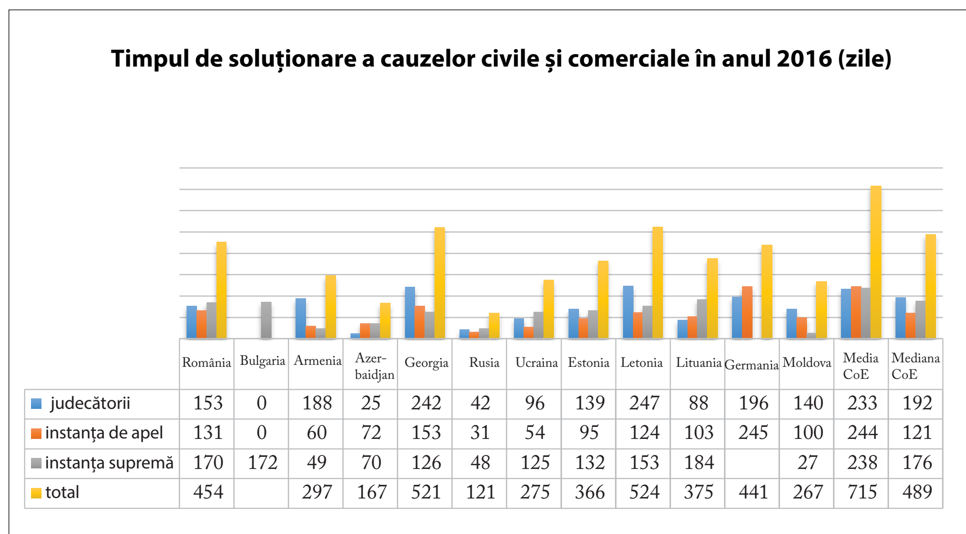
Figura nr. 17

	România	Bulgaria	Armenia	Azer-baidjan	Georgia	Rusia	Ucraina	Estonia	Letonia	Lituania	Germania	Moldova	Media CoE	Mediana CoE
Civile și comerciale	454		297	167	521	121	275	366	524	375	441	267	715	489
Administrative	355	351	581	271	460	39	384	411	697	367	999	263	1031	667
Penale	292	185	310	229	303		376	163	275	184	339	246	424	299

După cum rezultă din tabelul următor, doar în Rusia și Azerbaidjan cauzele civile și comerciale sunt soluționate mai repede decât în Republica Moldova. CSJ din Republica Moldova examinează recursurile în cauzele civile și comerciale cel mai repede, în medie, în 27 de zile. Aceasta este de nouă ori mai rapid decât media CoE.

Figura nr. 18

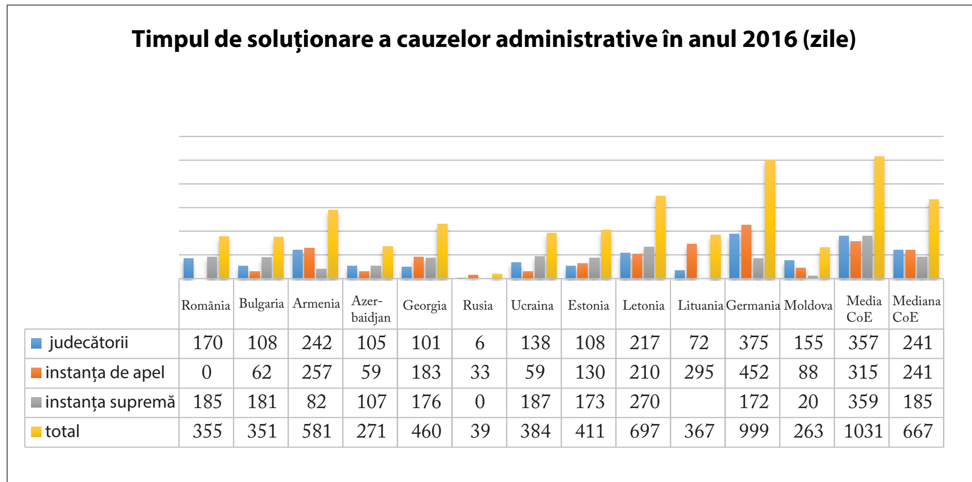

	România	Bulgaria	Armenia	Azer-baidjan	Georgia	Rusia	Ucraina	Estonia	Letonia	Lituania	Germania	Moldova	Media CoE	Mediana CoE
judecătorii	153	0	188	25	242	42	96	139	247	88	196	140	233	192
instanța de apel	131	0	60	72	153	31	54	95	124	103	245	100	244	121
instanța supremă	170	172	49	70	126	48	125	132	153	184		27	238	176
total	454		297	167	521	121	275	366	524	375	441	267	715	489

Tendința constatată în cauzele civile și comerciale se păstrează și pentru cauzele administrative. Doar în Federația Rusă cauzele administrative se examinează mai repede decât în Republica Moldova. De asemenea, nimeni nu se compară cu CSJ din Republica Moldova

în ceea ce privește viteza de examinarea a recursurilor în cauzele administrative. În medie, CSJ le examinează în 20 de zile, de 18 ori mai repede decât media CoE.

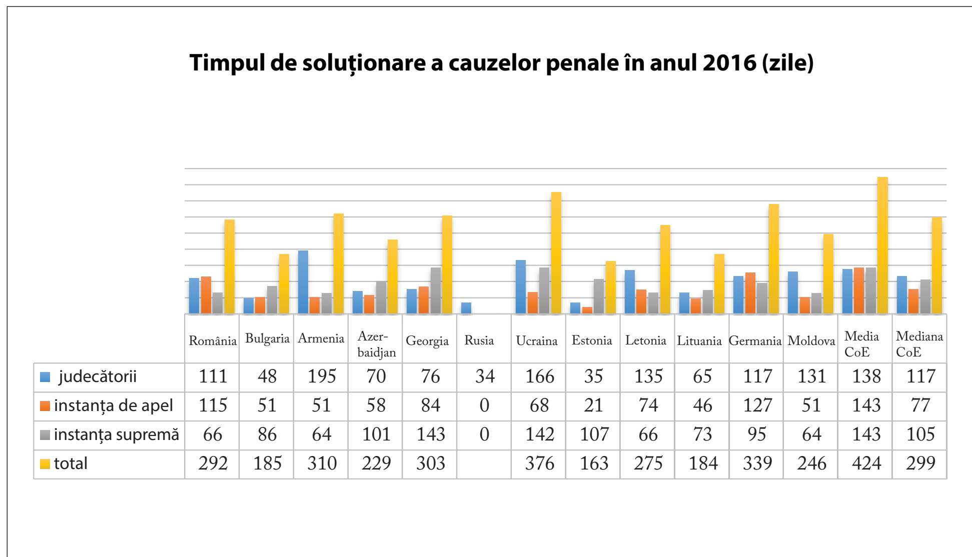
Figura nr. 19

	România	Bulgaria	Armenia	Azer-baidjan	Georgia	Rusia	Ucraina	Estonia	Letonia	Lituania	Germania	Moldova	Media CoE	Mediana CoE
judecătorii	170	108	242	105	101	6	138	108	217	72	375	155	357	241
instanța de apel	0	62	257	59	183	33	59	130	210	295	452	88	315	241
instanța supremă	185	181	82	107	176	0	187	173	270		172	20	359	185
total	355	351	581	271	460	39	384	411	697	367	999	263	1031	667

Tradițional, cauzele penale sunt examinate cu prioritate în toate țările. Această prioritate nu a fost observată în cazul Republicii Moldova, unde cauzele penale sunt examinate cu aceeași viteză ca și celelalte cauze. Chiar și așa, cauzele penale în Republica Moldova sunt examinate cu o viteză mai mare decât media CoE, însă este asemnătoare cu cea din țările din regiune. CSJ din Republica Moldova din nou este cea mai rapidă la examinarea recursurilor (64 de zile), alături de CSJ din Azerbaidjan.

Figura nr. 20

	România	Bulgaria	Armenia	Azer-baidjan	Georgia	Rusia	Ucraina	Estonia	Letonia	Lituania	Germania	Moldova	Media CoE	Mediana CoE
judecătorii	111	48	195	70	76	34	166	35	135	65	117	131	138	117
instanța de apel	115	51	51	58	84	0	68	21	74	46	127	51	143	77
instanța supremă	66	86	64	101	143	0	142	107	66	73	95	64	143	105
total	292	185	310	229	303		376	163	275	184	339	246	424	299

Centrul de Resurse Juridice din Moldova este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Realizăm activități de cercetare și de advocacy. Suntem independenți și neafiliați politic.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău,
Republica Moldova
+373 22 843601
+373 22 843602
contact@crjm.org
www.crjm.org
CRJM.org
CRJMoldova
CRJM

